

ністю підприємства, можна за допомогою розробки спеціальних показників. Вони повинні бути засновані на:

- порівнянні планових значень показників оцінювання ділової активності з їх фактичними значеннями;
- порівнянні планових значень витрат на управління та обслуговування виробництва з їх фактичними значеннями;
- порівнянні динаміки витрат на управління та обслуговування виробництва з динамікою показників оцінювання ділової активності тощо.

Для цих показників необхідна докладніша й удосконалена розроблення, що дасть змогу ефективно оцінювати управління діловою активністю.

Висновки і пропозиції для подальших досліджень. Отже, поняття "ділова активність" не можна розглядати лише стосовно теорії кругообігу ресурсів. Для визначення ділової активності необхідно підходити комплексно, зокрема враховуючи і коефіцієнт стійкості економічного зростання, проводити оцінку динамічності розвитку ринку, тобто акцентувати увагу на економічному розвитку й економічному зростанні. Таким чином, проаналізувавши підходи різних вчених до поняття "ділова активність" підприємства, її можна визначити як комплексну характеристику діяльності підприємства, яка включає в себе оцінку ступеня напруженості та виконання плану за всіма видами показників діяльності, а також процес управління ефективністю господарської діяльності суб'єктів економічних відносин, спрямований на забезпечення його розвитку, збільшення трудової зайнятості й ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення ринкової конкурентоспроможності й формування сучасного інноваційно-інвестиційного потенціалу суб'єктів ринкових відносин і національної економіки в загалом.

Що стосується управління діловою активністю, то воно потребує основних напрямів розгляду, за якими воно здійснюється, та оцінки особливості кожного з них. Здійснено вибір стратегій, які є доцільними під час управління діловою активністю підприємства, що дало змогу дослідити взаємозв'язок між ними. Перспективами подальших досліджень є розроблення показників, які дали б змогу оцінити ефективність управління діловою активністю.

Література

1. Антипенко С.Ю. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання / С.Ю. Антипенко, С.М. Ногіна, Ю.С. Піддубна // Сталій розвиток економіки : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2013. – № 3. – С. 20.
2. Бланк І.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И.А. Бланк. – К. : Вид-во "Ника-Центр", "Эльга", 2003. – 246 с.
3. Войнаренко М.П. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки : монографія / М.П. Войнаренко, Т.Г. Рзаєва. – Хмельницький : Вид-во ХНУ, 2008. – 284 с.
4. Гарасюк О.А. Проблеми щодо сутності поняття "ділова активність підприємства" / О.А. Гарасюк // Вісник Криворізького технічного університету : зб. наук.-техн. праць. – Кривий Ріг : Вид-во КТУ. – 2010. – № 22. – С. 63-64.
5. Герасимчук В.Г. Економіка та організація виробництва : підручник / В.Г. Герасимчук, А.Е. Розенплентер. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 678 с.
6. Костырко Л.А. Диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости предприятия : монография / Л.А. Костырко. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – Харьков : Изд-во "Фактор", 2008. – 336 с.

7. Лозинська Т.М. Науково-методичні основи ділової активності та управління нею / Т.М. Лозинська, С.К. Сташко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. – Сер.: Економічні науки. – Харків : Вид-во ХНТУСГ. – 2010. – Вип. 104. – 420 с.

8. Харченко В.А. Ділова активність як складова системи управління розвитком промислового підприємства / В.А. Харченко // Схід : зб. наук. праць. – 2013. – № 4. – С. 87-92.

Хома І.Б., Руй М.М. Теоретические аспекты и особенности управления деловой активностью предприятия

Рассмотрены теоретические аспекты и проблемы, связанные с определением сущности и особенностей управления деловой активностью. На основе этого обобщены подходы к определению понятия "деловая активность", а также уточнено и усовершенствовано его понятие. Исследованы направления управления деловой активностью предприятия и их особенности. Рассмотрены основные стратегии управления деловой активностью, осуществлено обобщение данных стратегий по общим признакам с целью создания группы стратегий, которые обеспечат эффективное управление деловой активностью предприятия, представлена схема их применения. Разработаны характеристики показателей, с помощью которых можно осуществлять оценку эффективности управления деловой активностью.

Ключевые слова: деловая активность, управления деловой активностью, стратегия управления деловой активностью.

Khoma I.B., Ruy M.M. Some Theoretical Aspects and Management Features of Business Activity of the Enterprise

Theoretical aspects and problems associated with determining the nature and characteristics of business activity management are considered. The approaches to the definition "business activity" are generalized, and also its concept is specified and improved. Areas of business activity management of companies and their features are investigated. The basic strategies of business activity management are considered, the generalization of these strategies is carried out by common features in order to create group strategies, which would provide effective management of business activities of the enterprise, and the scheme of its applying is represented. The characteristics of indicators are developed, they are proved to be useful to make an assessment of the efficiency of business activity management.

Keywords: business activity, management of business activity, strategy of business activity management.

УДК 336.144:368

**Проф. Б.А. Карпінський, канд. екон. наук;
аспір. В.О. Григоренко – Львівська державна фінансова академія;
адвокат О.Б. Карпінська – Адвокатське об'єднання
"Карпінська і партнери", м. Львів**

ФІНАНСОВО-РЕСУРСНІ ВТРАТИ УКРАЇНИ ВІД ДІЙ ДЕРЖАВИ-АНЕКСОРА (ЧАСТИНА II)

Вперше наведено визначення держави-анексора та синтезовано варіант оцінювання фінансових втрат після дій держави-анексора через використання методики оцінювання фінансового потенціалу території, зокрема на основі його активної частини завдяки прийняттю управлінських рішень.

Обґрунтовано, що, крім прямих фінансових втрат за рахунок анексії Криму, Україна зазнає значних втрат опосередковано. Насамперед відбулося поглинання державо-анексором частини її природно-кліматичних ресурсів та перспективних газових родовищ. Зазначено, що лише фінансові втрати кримського енергетичного сегмента для України перевищують 0,5 трлн дол. США. Підкреслено, що анексія Криму негативно позначається на господарському комплексі суміжних з Кримом регіонів, які змушені бу-

дуть активізувати пошук інших транспортних шляхів для потрапляння власної продукції до споживача. Виділено негативні зміни в інвестиційній привабливості дотичних до Криму територій, які стають менш привабливими для інвесторів. Наведено додаткові заходи щодо зниження торговельного тиску на Україну з боку держави-анексора.

Запропоновано сформувати міжвідомчий орган з оцінювання та мінімізації фінансово-ресурсних втрат від анексії Криму, розглянуто взаємодію його складових під час вироблення управлінських рішень.

Ключові слова: держава-анексор, анексія, фінансово-ресурсні втрати, фінансовий потенціал, територія, управлінські рішення, оцінювання, мінімізація, метод блокового ранжування.

Оцінювання фінансових втрат України від дій держави-анексора та заходи їхньої мінімізації. У загальному економічний розвиток регіону залежить від здатності фінансової системи виявляти, агрегувати та перетворювати потенційні фінансові можливості в реальні фінансові ресурси через механізм прийняття управлінських рішень. Забезпечення збалансованого розвитку економіки регіону є стратегічним завданням органів місцевого самоврядування, особливо в умовах кризових та непередбачуваних політичних, економічних і соціальних ситуацій. Вкрай актуальним питанням органів місцевого самоврядування є формування відповідного буферного фінансового запасу, який проявляється у вигляді фінансового потенціалу, який водночас легко може бути агрегований у фактичні грошові кошти. Саме це зумовлює необхідність активізації дослідження проблеми оцінювання обсягу фінансового потенціалу того чи іншого регіону та виявлення потенційної фінансової спроможності цього ж регіону в конкретному часі.

У фінансовий потенціал вчений-економіст С.С. Шумська вкладає розуміння сукупності фінансових ресурсів (що є у наявності та які можуть бути мобілізовані) усіх сфер та ланок фінансової системи, що утворюються за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел, а також коштів і ресурсів із джерел, які з різних причин є недоступними чи незадіяними в межах часового періоду розгляду, що загалом характеризують фінансові можливості як окремих суб'єктів економіки, так і держави загалом [17].

Особливість цього визначення полягає в тому, що в його основі закладається ширше розуміння фінансових ресурсів, а це фундаментально суперечить розумінню фінансового потенціалу, оскільки мобілізувати всі фінансові ресурси (відповідно за ширшим їхнім тлумаченням) є неможливим. Наведені розрахунки фінансового потенціалу країни С.С. Шумською засвідчують про наявність значних резервів фінансового потенціалу, які перевищують валовий внутрішній продукт (ВВП) держави в 5,09-5,38 разів, але о весь цей (наявний) резерв перетворити у ВВП або у фінансові ресурси є неможливим, про що сама дослідниця і зазначає.

Після проведених численних досліджень потенційних фінансових можливостей регіонів та територій України трактування фінансового потенціалу С.С. Шумською є пасивним фінансовим потенціалом – тобто це максимально можливий обсяг фінансового потенціалу території. В авторських дослідженнях було здійснено спробу та аналітично доведено виправданість поділу фінансового потенціалу на активну та пасивну складові (рис. 1).

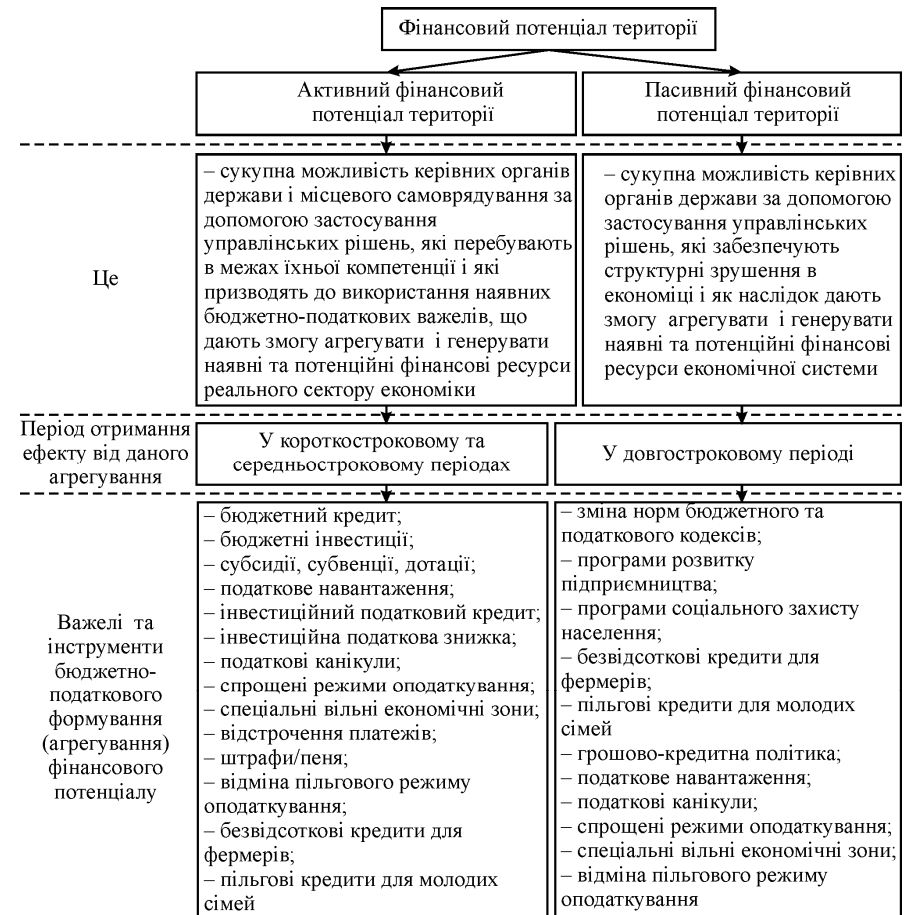


Рис. 1. Складові елементи бюджетно-податкового формування фінансового потенціалу (власна розробка)

Фінансовий потенціал території – це сукупна можливість керівних органів держави і місцевого самоврядування за допомогою застосування управлінських рішень агрегувати і генерувати наявні та потенційні фінансові ресурси економічної системи з метою забезпечення економічного розвитку території в інтересах його населення [10, 22]. У формульному вигляді фінансовий потенціал території можна представити як:

$$P_F(t) = E(P_j)_t - \Delta_0,$$

де: P_F – фінансовий потенціал території в момент часу t ; $E(P_j)_t$ – можливий фінансовий стан (фінансова спроможність; активний і пасивний фінансові потенціали) території в момент часу; P_j – управлінські рішення, пов'язані із зміною фінансового стану території; j – варіант управлінського рішення ($j = \overline{1, m}$); Δ_0 –

початковий фінансовий стан (фінансова спроможність; пасивний фінансовий потенціал) території.

За допомогою цієї формули достатньо коректно відстежити якість прийнятих управлінських рішень та їх вплив на фінансовий потенціал території. Окрім того, ціна прийнятих управлінських рішень, за допомогою наведеного формульного апарату, може бути об'єктивно визначена.

Ключовим елементом оцінки фінансового потенціалу є початковий фінансовий стан регіону, яких, фактично, є відправною точкою в розрахунку потенційних фінансових можливостей. Властиво саме зміна значення фінансового стану території є найбільш об'єктивним виразником ефективності формування і використання фінансового потенціалу території на основі прийняття відповідних управлінських рішень.

Під фінансовим станом території потрібно розуміти здатність території або фінансової системи території забезпечувати належний рівень функціонування території. Рівень фінансового стану території можна характеризувати через забезпеченість території фінансовими ресурсами, які необхідні для забезпечення нормального функціонування соціально-економічної системи території. Фінансові ресурси – це грошові фонди, створювані під час розподілу ВВП і які оперативно можуть бути використані в інтересах розвитку (держави, регіону, підприємства, населення).

Отже, фінансовий стан території можна визначити як суму всіх фінансових ресурсів території:

$$\Delta_0 = \sum \Phi P P_0 \Phi P H_0 \Phi P B_0,$$

де: $\Phi P P_0$ – фінансові ресурси підприємств у базовому періоді; $\Phi P H_0$ – фінансові ресурси населення в базовому періоді; $\Phi P B_0$ – фінансові ресурси бюджету в базовому періоді. Однак методика оцінювання фінансового стану регіону, вхідного чи вихідного, залежить від типу фінансового потенціалу, який необхідно розрахувати.

Під час оцінювання активного фінансового потенціалу використовуються фінансові ресурси, які можна відносно легко згенерувати шляхом прийняття відповідних управлінських рішень. Так, до фінансових ресурсів бюджету відносяться доходи бюджету без врахування офіційних трансфертів, тобто це загальна сума надходжень зведеного бюджету від податкових надходжень (код бюджетної класифікації 10000000), неподаткових надходжень (код бюджетної класифікації 20000000), доходів від операцій з капіталом (код бюджетної класифікації 30000000) та доходів цільових фондів (код бюджетної класифікації 50000000).

До фінансових ресурсів населення відносяться заробітна плата населення території, прибуток та змішаний дохід, а також доходи від власності (одержані). Інформаційним джерелом для визначення фінансових ресурсів населення слугують звітні матеріали Державної служби статистики України та Головного управління статистики відповідного регіону. У фінансових ресурсів населення не враховано соціальні пільги та субсидії, які йому надаються державою.

Фінансові ресурси підприємств визначено як власний капітал підприємств реального сектору економіки території. Поточні, довгострокові зобов'язання, доходи майбутніх періодів та забезпечення витрат майбутніх платежів до фінансових ресурсів підприємств не віднесено (оскільки більшою мірою поточні зобов'язання – це фінансові ресурси фінансово-кредитних установ або інших контрагентів). Доходи майбутніх періодів – це доходи підприємств, отримані у звітному періоді, але які як дохід будуть зараховані в майбутньому, тобто більшою мірою – це авансові платежі. Забезпечення витрат майбутніх платежів – це сума коштів, які за рішенням підприємства резервуються для погашення зобов'язань у майбутньому. Всі зазначені вище складові пасиву балансу підприємства за економічною природою фінансових ресурсів не можуть бути оперативно використані в інтересах його розвитку.

Окрім того, до фінансових ресурсів підприємств зараховано ресурси підприємств реального сектору економіки, зокрема таких галузей господарства, як: сільське господарство, мисливство, лісове господарство; промисловість; будівництво; діяльність готелів та ресторанів; діяльність транспорту та зв'язку.

Неврахованими є галузі та сектор економіки, в яких не створюється додаткової вартості або в яких дохід створюється комерційним, спекулятивним шляхом. Окрім того, не включені фінансові ресурси підприємств галузі освіти, охорони здоров'я та комунального господарства. Аналогічно фінансовим ресурсам населення інформаційним джерелом для визначення обсягу фінансових ресурсів підприємств є статистична інформація Державної служби статистики України та Головного управління статистики відповідного регіону.

Виходячи з означеного, була сформована структура фінансових ресурсів Автономної Республіки Крим (табл. 1).

Табл. 1. Зміна структури фінансових ресурсів Автономної Республіки Крим

Рік	Фінансові ресурси бюджету		Фінансові ресурси населення		Фінансові ресурси підприємств		Всього		Темп росту, % до попереднього року
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	сума	%	
2005	1130,22	5,87	7528,95	39,13	10583,30	55,00	19242,47	100,0	-
2006	1677,11	7,49	8076,51	36,08	12633,18	56,43	22386,80	100,0	16,34
2007	3849,72	13,87	8922,02	32,16	14974,45	53,97	27746,19	100,0	23,94
2008	5651,50	16,47	11896,56	34,67	16766,49	48,86	34314,55	100,0	23,67
2009	5641,50	13,44	17506,00	41,72	18812,48	44,83	41959,98	100,0	22,28
2010	6756,20	14,23	21216,00	44,68	19507,08	41,09	47479,28	100,0	13,15
2011	8585,50	15,11	24394,00	42,92	23853,55	41,97	56833,05	100,0	19,70
2012	9962,30	16,04	27216,00	43,82	24932,44	40,14	62110,74	100,0	9,29
2013*	10066,70	15,04	29874,23	44,64	26982,32	40,32	66923,25	100,0	7,75
2014*	11856,01	16,05	32991,95	44,66	29032,20	39,30	73880,15	100,0	10,40
2015*	13042,30	16,26	36109,66	45,01	31082,08	38,74	80234,04	100,0	8,60
Середнє значення	7110,82	13,63	20521,08	40,86	20832,69	45,51	48464,59	100,0	-

Джерело: побудовано авторами на основі даних Головного управління статистики в Автономній Республіці Крим (* – прогнозні дані).

З аналізованих даних по АР Крим, прозоро простежується тенденція до зменшення частки фінансових ресурсів підприємств у загальному обсязі фінан-

сових ресурсів регіону: фактично, це є безпосереднім свідченням погіршення умов функціонування підприємств на півострові. Окрім того, загальний обсяг фінансових ресурсів після кризових 2008-2009 рр. так і не вийшов на стабільну динаміку росту. Варто також наголосити на зростаючій частці фінансових ресурсів бюджету, що, на відміну від інших регіонів України, є нетиповим.

Для визначення фінансового потенціалу регіону, отримана сума вихідного фінансового стану перемножується на індекс фінансового потенціалу регіону, який розраховується за допомогою трьох блоків показників, що характеризують активність та вплив складових фінансового потенціалу на його рівень. Зокрема, I блок – показники, що відображають активність діяльності підприємств території, регіону; II блок – показники, що відображають рівень активності населення території; III блок – показники, які характеризують розмір податкової бази території. Загальна сума інтегральних індексів кожної групи цих блоків формує індекс фінансового потенціалу території. Для АР Крим індекс фінансового потенціалу становить 1,1745, це означає, що, враховуючи базовий обсяг фінансових ресурсів автономії, її активний фінансовий потенціал є на 17,45 % більшим (табл. 2).

Табл. 2. Активний фінансовий потенціал Автономної Республіки Крим та його частка у валовому регіональному продукті (ВРП), млн грн

Рік	Δ_0	$E(P_j)_1$	P_F	ВРП	$E(P_j)_1/ВРП$
2005	19242,47	22600,28	3357,81	12848,00	1,759
2007	22386,80	26293,29	3906,50	16044,00	1,639
2007	27746,19	32587,90	4841,71	20874,00	1,561
2008	34314,55	40302,44	5987,89	27365,00	1,473
2009	41959,98	49282,00	7322,02	27396,00	1,799
2010	47479,28	55764,42	8285,13	32426,00	1,720
2011	56833,05	66750,41	9917,37	38220,00	1,746
2012	62110,74	72949,07	10838,32	38028,90	1,918
2013*	66923,25	78601,36	11678,11	39740,20	1,978
2014*	73880,15	86772,24	12892,09	41541,65	2,089
2015*	80234,04	94234,88	14000,84	42716,80	2,206

Джерело: побудовано авторами на основі даних Головного управління статистики в Автономній Республіці Крим.

З проведеного розрахунку випливає, що фінансовий потенціал АР Крим у 1,5-2 рази перевищує його ВРП, більше того варто відзначити, що ця частка з кожним наступним періодом тільки зростає, а це, фактично, слугує свідченням наявності в регіоні несприятливих фінансово-економічних умов. Зокрема можна стверджувати про зростання рівня тінізації економіки, оскільки, фактично, органи державної статистики подають дані про фінансові ресурси суб'єктів автономії, які, зрештою, не перетворюються у валовий регіональний продукт (ВРП). Не всі ресурси навіть активного фінансового потенціалу, фактично, можуть бути перетворені в ВРП, однак генерування та агрегування лише 10 % активного фінансового потенціалу автономії через прийняття відповідних управлінських рішень давало б приріст ВРП регіону на рівні 850-1050 млн грн, або 4-5 % пасивного (табл. 3).

Табл. 3. Динаміка зміни частки активного та пасивного фінансових потенціалів в Автономній Республіці Крим

Рік	Активний фінансовий потенціал, млн грн	Пасивний фінансовий потенціал, млн грн	ВРП, млн грн	АФП/ВРП	ПФП/ВРП	Частка АФП у ПФП, %
2005	22 600,28	71002,59	12 848,00	1,76	5,53	31,83
2006	26 293,29	84816,12	16 044,00	1,64	5,29	31,00
2007	32 587,90	100441,1	20 874,00	1,56	4,81	32,44
2008	40 302,44	126142,3	27 365,00	1,47	4,61	31,95
2009	49 282,00	136075,1	27 396,00	1,80	4,97	36,22
2010	55 764,42	152888,8	32 426,00	1,72	4,72	36,47
2011	66 750,41	195255,5	38 220,00	1,75	5,11	34,19
2012	72 949,07	248316,7	38 028,90	1,92	6,53	29,38
2013*	78 601,36	247650,2	39 740,20	1,98	6,23	31,74
2014*	86 772,24	275410,9	41 541,65	2,09	6,63	31,51
2015*	94 234,88	300939,5	42 716,80	2,21	7,04	31,31

Джерело: побудовано авторами на основі даних Головного управління статистики в Автономній Республіці Крим.

У загальному пасивний фінансовий потенціал автономії у середньому в 5,6 разів перевищує її ВРП (табл. 3). Причому динаміка характеризується зростанням, що свідчить про не налаштованість системи місцевого самоврядування ефективно працювати на перетворення потенційних можливостей, тому така ситуація може свідчити про нарощування частки тіньового сектору економіки АР Крим.

Оцінюючи частку активного фінансового потенціалу в загальному обсязі пасивного фінансового потенціалу Автономної Республіки Крим, за досліджуваний період вона змінювалась в межах 30 %, причому із загальною тенденцією до зменшення. Тобто 70 % потенційних фінансових можливостей регіону є такими, що їх практично неможливо залучити при наявній фінансовій та економічній системах. Лише радикальна трансформація економічної системи та системи регулювання фінансових відносин зможе призвести до більшого агрегування потенційних фінансових ресурсів регіону.

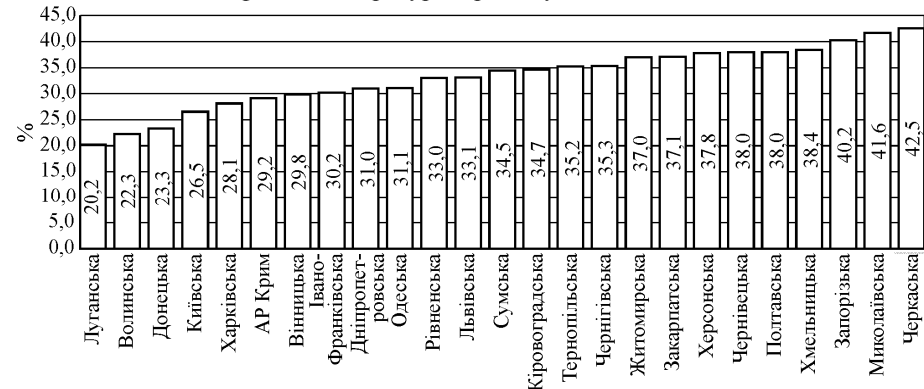


Рис. 2. Частка активного фінансового потенціалу в загальному обсязі пасивного фінансового потенціалу в розрізі регіонів України у 2012 р. (розраховано авторами)

Зокрема, на фоні регіонів України, частка активного фінансового потенціалу в пасивному фінансовому потенціалі АР Крим у 2012 р. є однією з найгірших, що загалом свідчить про наявність фінансового потенціалу регіону, який практично неможливо згенерувати через певні об'єктивні та суб'єктивні причини (рис. 2).

Детально вивчаючи потенційні фінансові можливості АР Крим на фоні інших регіонів України на основі методу блокового (кластерного) ранжування [9, с. 305-309], відзначено, що як за пасивним, так і за активним фінансовим потенціалом автономія у 2012 р. відноситься до третьої групи (Х21) – помірно низького фінансового потенціалу (табл. 4-5, рис. 3-4). Фінансовий потенціал, активний чи пасивний є відображенням певного обсягу фінансових ресурсів, які потенційно наявні в розпорядженні суб'єктів господарювання, але не приймають дієву участь в розширеному відтворенні.

Так, якщо брати обсяг активного фінансового потенціалу АР Крим за 2012 р. (дані за 2013 р. є неповними), то його обсяг становив майже 73 млрд грн, при ВРП автономії у 38 млрд грн. Згідно з ресурсною концепцією, формування фінансового потенціалу в цю суму (73 млрд грн) вже включено 38 млрд грн. ВРП, а отже, невикористаною залишається різниця в 35 млрд грн. Агрегувати невикористану частку активного потенціалу навіть теоретично доволі складно, оскільки це б означало фіскальне навантаження на населення та суб'єктів господарювання в 100 %, що є цілком неймовірним. Більше того, частка ресурсів з 35 млрд грн пасивно використовується в суспільних відтворювальних процесах через фінансово-кредитні установи. Так, будь-яке підприємство розміщує власний капітал (статутний капітал) на рахунках у банківських установах, зазвичай ці ресурси не є динамічними, тобто підприємство не активно їх використовує у своїй діяльності.

Табл. 4. Ранжування регіонів України за пасивним фінансовим потенціалом

Регіони	Ранжувальний блок	Рейтинг	Ранжувальний блок
Донецька	11	Харківська	12
Дніпропетровська		Київська	
		Луганська	
Одеська	21	Черкаська	22
Львівська		Вінницька	
АР Крим		Волинська	
Запорізька		Миколаївська	
Полтавська		Кіровоградська	
Івано-Франківська		Хмельницька	
		Сумська	
		Житомирська	
		Чернігівська	
		Тернопільська	
		Рівненська	
	Херсонська		
	Закарпатська		
	Чернівецька		

Джерело: розраховано авторами.

Табл. 5. Ранжування регіонів України за активним фінансовим потенціалом

Регіони	Ранжувальний блок	Рейтинг	Ранжувальний блок
Донецька	11	Харківська	12
Дніпропетровська		Київська	
		Одеська	
		Запорізька	
Львівська	21	Івано-Франківська	22
Полтавська		Хмельницька	
АР Крим		Кіровоградська	
Луганська		Вінницька	
Черкаська		Житомирська	
Миколаївська		Сумська	
		Чернігівська	
		Тернопільська	
		Херсонська	
		Рівненська	
		Волинська	
	Закарпатська		
	Чернівецька		

Джерело: розраховано авторами.

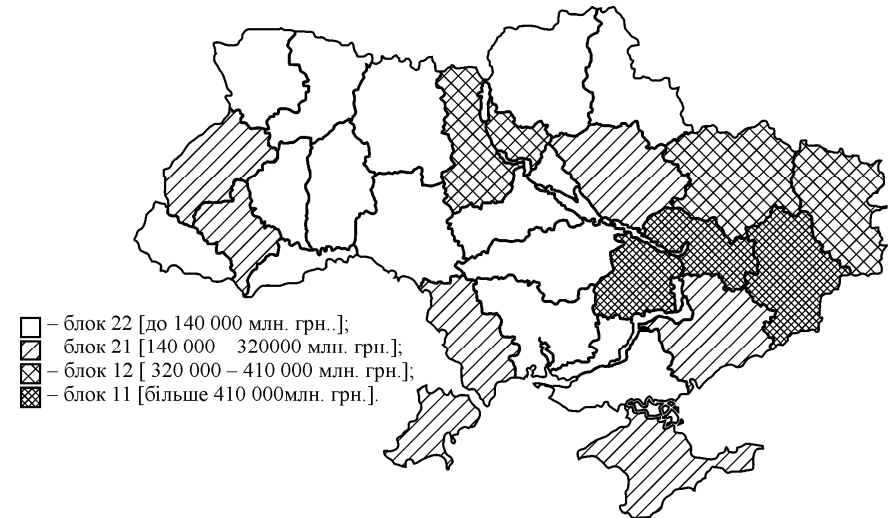


Рис. 3. Кластерний розподіл пасивного фінансового потенціалу регіонів України (власна розробка)

Натомість фінансово-кредитна установа розпоряджається цим фінансовим ресурсом, а отже, і гіпотетично може сприяти формуванню та агрегуванню фінансового потенціалу автономії (за умови, що кредитні ресурси банків направляють до суб'єктів та населення автономії, а ті своєю чергою використовують їх як капітальні вкладення або купують товари довготривалого користування).

Отож, фактично, через механізм фіскального інструментарію органи місцевого самоврядування можуть завдяки прийняттю належних управлінських рішень отримати з активного фінансового потенціалу приблизно 25-30 %, або в

обсязі активного фінансового потенціалу АР Крим за 2012 р. ця сума сягатиме 18-22 млрд грн (статистичні дані за 2013 р. у частині фінансових результатів можуть бути дещо спотворені кризовими проявами кінця цього року).

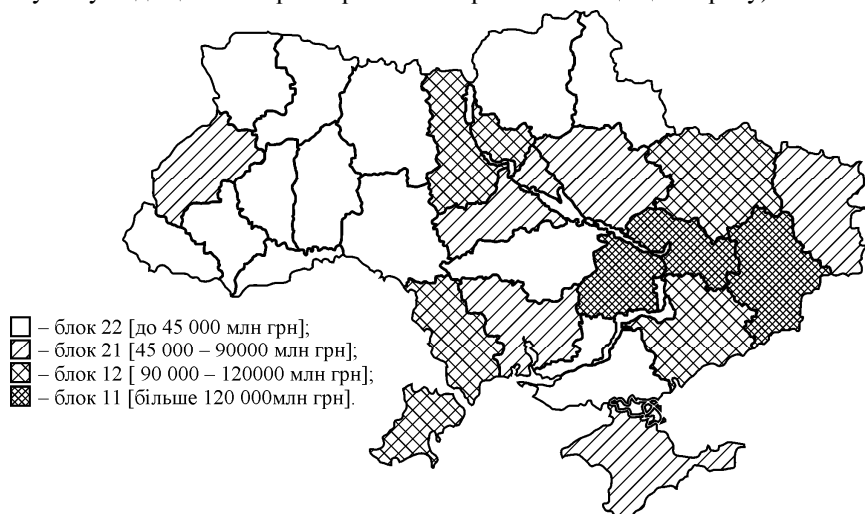


Рис. 4. Кластерний розподіл активного фінансового потенціалу регіонів України (власна розробка)

Для комплексного вирішення проблемних питань та прийняття обґрунтованих управлінських рішень на державному рівні необхідно терміново створити Державну міжвідомчу комісію з оцінювання та мінімізації фінансово-ресурсних втрат через анексію Криму з розширеними повноваженнями (це може бути Комітет, Центр: хоча це не принципово щодо назви – головне сутність спрямування), яка б взяла на себе тактичні та стратегічні завдання як реального оцінювання, так і вироблення рекомендацій щодо мінімізації фінансових втрат (включаючи й об'єднання зусиль нинішніх військових, законодавчих та міжнародних ініціатив).

Пріоритетними напрямками роботи цієї комісії є: комплексний аналіз ситуації, детальне опрацювання та вироблення рекомендацій щодо окремих напрямів оцінювання і мінімізації втрат (стратегії компенсації фінансових втрат регіонів), які можна об'єднати у такі експертні групи (рис. 5):

- юридично-майнове оцінювання (ЮМО);
- фінансово-економічне оцінювання (ФЕО);
- ресурсно-інфраструктурне оцінювання (РІО);
- оцінювання політики безпеки (ОПБ).

Ці експертні групи мали б виробляти на основі оцінювання ситуації (фінансової, економічної, військової, виробничої, технологічної, ядерної, природно-ресурсної, енергетичної, пенсійної, банківської, прикордонної, міграційної, профспілкової, власнісної, освітньої, наукової, релігійної, історико-культурної спадщини тощо) дієві висновки для прийняття владними інституціями відповідних управлінських рішень.

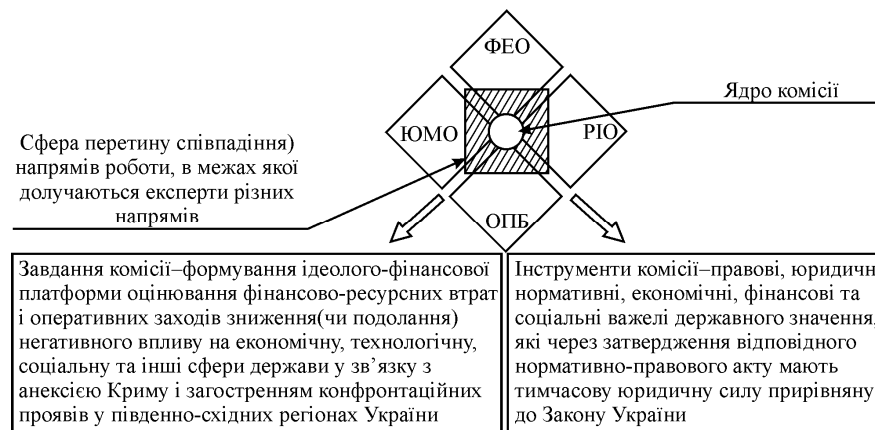


Рис. 5. Схема формування та взаємодії міжвідомчої комісії (органу) з оцінювання та мінімізації фінансово-ресурсних втрат через анексію Криму

Керівним органом комісії мало б бути ядро експертів (до 15 фахівців) із представників кожного напрямку та незалежних експертів, які власне і визначатимуть основні напрями оцінювання і мінімізації втрат, перспективного розвитку того чи іншого регіону, пов'язаного з цією анексією. Залежно від того, на який саме регіон у конкретний часовий проміжок спрямовуватиметься робота комісії, залежатиме склад незалежних експертів, які повинні бути акцентовані на проблемні питання від відповідного регіону.

У частині державної статистики виникають проблемні аспекти щодо порівнянності статистичних даних у динаміці, а отже, їхньої зіставності та коректності (з Кримом та без анексованого Криму). Окремі проблемні питання ще будуть додатково виникати та впливати на якість прийнятих управлінських рішень. Саме з метою оцінювання фінансово-економічних втрат від дій держави-анексора та мінімізації ризиків під час прийняття конкретних управлінських рішень і необхідно створити таку міжвідомчу організаційну структуру.

Висновки. Фінансово-ресурсні втрати України від агресивних заходів держави-анексора вкрай значні і найгірше, що вони з кожним роком будуть лише збільшуватись, маючи негативний синергійний прояв та порушуючи збалансованість фінансової системи держави. Фінансові втрати держави від військової інтервенції АР Крим, фактично, становлять 20 млрд грн щорічно (2-2,5 млрд дол. США). Це, так би мовити, – чиста сума втрат лише з АР Крим, однак за умови, що органи місцевого самоврядування управлятимуть регіоном максимально ефективно.

Крім означених прямих фінансових втрат, Україна фінансово втрачає і опосередковано. Зокрема, оскільки територіально обмежується власний контроль над морським проходом у Керченській затоці, то цей факт безперечно додатково негативно позначиться на фінансово-економічному становищі України, насамперед Запорізької та Донецької областей. Суб'єктам господарювання цих областей та й Україні загалом необхідно буде додатково сплачувати або знаходити (переорієнтовуватись) інші шляхи транспортування власної продукції зов-

нішньому споживачу. Окрема фінансова ситуація виникне з перспективним розвитком портів цієї зони та міст біля них. Не варто забувати про села і містечка, які, опиняючись в додатковій прикордонній зоні в Херсонській області, різко втрачають свою інвестиційну привабливість, а з нею й фінансові можливості. З метою одержання стабільних фінансових коштів у перспективі, можливо, уряду України доцільно вивчити питання побудови Чорно-Азовського сухопутного каналу, або переключатись на цілеспрямоване використання портових схем річки Дніпро. За останнього варіанта посилюється роль Азовського моря як відпочинкової (рекреаційної) території (менше екологічне навантаження на розвиток портового господарства в частині перевезення вантажів), що може частково зменшити різкість фінансових втрат у перспективі (за умови вирішення інфраструктурної компоненти, а це немалі кошти).

Звичайно, що це найбільш виразна сторона фінансового потрясіння держави від анексії АР Крим. Наявна ще ресурсна складова, зокрема втрата перспективного Чорноморського газового шельфу. Відомо, що у Криму є значна кількість санаторіїв та і пацієнтів, які мають серйозні захворювання (зокрема туберкульоз, цукровий діабет). Виникає проблема їхнього оперативного лікування та державного забезпечення ліками українських громадян.

Крим до 85 % питної та технічної води отримує через Північно-Кримський канал. Цей канал загальною довжиною 402,6 км будувався 10 років (з 1961 по 1971 рр.), має 7 водосховищ, 300 м³ в секунду води – максимальна пропускна здатність, через нього в Крим поступає близько 1,3 млрд м³ води на рік. Завдячуючи функціонуванню каналу, 143 господарства в 10 районах Криму мають зрошувальні ділянки (360 тис. га). Плата за водні ресурси, які поступали каналом у Крим із материкової частини України, навіть нижча від їхньої фактичної собівартості, при переході вже на європейські ціни зростає у 4-10 разів та становитиме 18-32 грн/м³.

Тариф на майже весь обсяг електроенергії (80 %), який надходить до Криму із Запорізької та Каховської ГЕС, а це до 5 млрд кВт·год на рік, може при переході на світові ціни зрости у 2-4 рази. Основний об'єм газу в Крим (близько 35 % від спожитих) проходить через Херсонську область. Виходячи з таких передумов, доцільно на переговорних началах із Росією пов'язати їх з денонсацією договорів щодо флоту та експортною ціною на українські водні ресурси та енергоносії, а отже, позбутися напруження щодо посилення торговельного тиску держави-анексора.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Автономна Республіка Крим в цифрах : стат. зб. – Сімферополь : Вид-во ГУС в АРК, 2013. – 220 с.
3. Валовий регіональний продукт Автономної Республіки Крим за 2006-2011 роки : стат. зб. – Сімферополь : Вид-во ГУС в АРК, 2013. – 45 с.
4. Военный энциклопедический словарь / редкол.: А.П. Горкин, В.А. Золотарев и др. – М. : Изд-во Большая Российская энциклопедия, "РИПОЛ КЛАССИК", 2002. – 1664 с.
5. Возняк Г.В. Фінансовий потенціал реального сектора економіки регіону: підходи до формування та використання / Г.В. Возняк // Регіональна економіка. – 2012. – № 1. – С. 107-116.

6. Карпинский Б.А. Стратегиология развития экономической системы государства: основы, финансовые вызовы, диспропорции / О.О. Ардасова, Д.А. Демин, Б.А. Карпинский и др. // Финансовое управление развитием экономических систем: монография; под общ. ред. С.С. Чернова. – Новосибирск : Изд-во СИБИРИНТ, 2012. – С. 269-289.

7. Карпинский Б.А. Финансовый климат территории: теоретичні основи та концепція оцінювання (Ч. I) / Б.А. Карпинський, В.О. Григоренко // Економічний часопис-XXI : наук. журнал. – 2013. – № 11-12(I). – С. 91-94.

8. Карпинский Б.А. Финансовый климат территории: теоретичні основи та концепція оцінювання (Ч. II) / Б.А. Карпинський, В.О. Григоренко // Економічний часопис-XXI : наук. журнал. – 2013. – № 11-12(II). – С. 33-37.

9. Карпинский Б.А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння : монографія / Б.А. Карпинський. – Львів : Вид-во "Логос", 2005. – 496 с.

10. Карпинский Б.А. Концепция оптимизированной системы управления финансовым потенциалом территории / Б.А. Карпинський, В.О. Григоренко // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.3. – С. 331-337.

11. Карпинский Б.А. Негативна синергічність фінансової продуктивності регіонів України за впливу глобальних фінансових викликів / Б.А. Карпинський // Вісник Львівського державної фінансової академії. – Сер.: Економічні науки. – Львів : Вид-во Львів. ДФА. – 2010. – № 18. – С. 133-142.

12. Карпинский Б.А. Оцінювання і порівняння фінансової продуктивності національного господарства в умовах глобальних фінансових викликів: методологія та практика / Б.А. Карпинський // Наукові праці НДФІ : наук. зб. – Івано-Франківськ : Вид-во НДФІ. – 2010. – Вип. 1(50). – С. 80-90.

13. Карпинский Б.А. Податки. Довідник-словник : навч. посібн. / Б.А. Карпинський, Н.С. Залуцька, О.Б. Карпинська. – К. : Вид-во "Професіонал", 2008. – 464 с.

14. Карпинский Б.А. Финансовый климат территории: основы и проявы / Б.А. Карпинський, В.О. Григоренко // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.11. – С. 244-253.

15. Лоренц К. Агрессия (так называемое "зло") : пер. с нем. Г. Швейника. – СПб. : Изд-во "Амфора", 2001. – 349 с.

16. Нерсисянц В.С. Проблемы общей теории права и государства / В.С. Нерсисянц. – М. : Изд-во "Норма М-Инфра", 1999. – 832 с.

17. Опарін В.М. Фінансовий потенціал України: методологічні засади визначення, кількісні параметри та напрями його нарощування / В.М. Опарін, С.С. Шумська // Фінансова політика та податково-бюджетні важелі її реалізації : монографія / за ред. А.І. Даниленка. – К. : Вид-во "Фенікс". – 2008. – Т. 1. – С. 77-98.

18. Погорілко В.Ф. Конституційне право України : підручник / В.Ф. Погорілко, В.Л. Федоренко / за заг. ред. В.Ф. Погорілка. – К. : Вид-во "Наук. думка"; "Прецент", 2006. – 344 с.

19. Руденко Л.В. Фінансовий ресурс як компонент динамічної системи ресурсного забезпечення транснаціональних корпорацій / Л.В. Руденко // Економіка і управління : наук. журнал. – 2006. – № 1. – С. 15-23.

20. Свірський В. Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади / В. Свірський // Світ фінансів : наук. журнал. – 2007. – № 4 (13). – С. 43-51.

21. Статистичний щорічник Автономної Республіки Крим, 2012 рік. – Сімферополь : Вид-во ГУС в АРК, 2013. – 550 с.

22. Теория и практика управления в XXI веке : монография / Б.А. Карпинский, В.О. Григоренко, И.В. Гришук и др. / под общ. ред. С.С. Чернова. – Новосибирск : Изд-во "СИБИРИНТ", 2012. – 192 с.

23. Фінанси регіону: теорія, проблеми, практика : монографія / М.А. Козоріз, А.Я. Кузнєцова, І.З. Сторонянська, Г.В. Возняк. – К. : Вид-во УБС НБУ, 2010. – 222 с.

24. Фінансове становище підприємств та організацій по містах та районах Автономної Республіки Крим у 2012 році : стат. зб. – Сімферополь : Вид-во ГУС в АРК, 2013. – 100 с.

25. Фінансовий стан економіки Автономної Республіки Крим за 2012 рік : стат. зб. – Сімферополь : Вид-во ГУС в АРК, 2013. – 170 с.

26. Цимбрівський Т.С. Нормативний зміст принципу територіальної цілісності / Т.С. Цимбрівський // Вісник Львівського університету : зб. наук. праць. – Сер.: Міжнародні відносини. – 2007. – Вип. 19. – С. 194-202.

27. Чуницька І.І. Податкові важелі формування фінансового потенціалу держави / І.І. Чуницька // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2008. – № 11. – С. 197-206.
28. Юридична енциклопедія. – В 6-ти т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко. – К. : Вид-во "Українська енциклопедія", 1998. – Т. 1: А-Г. – 672 с.
29. Karpinski B. Influence of global financial challenges on balanced state financial system / B. Karpinski // Rynek kapitałowy a koniunktura gospodarcza 2010: perspektywa makroekonomiczna / Pod redakcją Andrzeja T. Szablewskiego, Marka Martina : monografie. – Łódź : Politechnika Łódzka, 2011. – S. 85-106.
30. Karpinsky B.A. Role of budget-taxes in formation equation of the financial system of the state: evaluation and prognostic approach / B.A. Karpinsky, S.K. Shkulka // Nauka i studia. – Series : Ekonomiczne nauki. – 2012. – № 1(46). – S. 71-80.

Карпинский Б.А., Григоренко В.О., Карпинская Е.Б. Финансово-ресурсные потери Украины от действий государства-аннексора. (Часть 2)

Впервые наведено определение государства-аннексора и синтезирован вариант оценки финансовых потерь от действий государства-аннексора путем использования методики оценки финансового потенциала территории, в частности, на основе его активной части при принятии управленческих решений.

Обосновано, что, кроме прямых финансовых потерь за счет аннексии Крыма, Украина имеет значительные потери косвенно, прежде всего прошло поглощение государством-аннексором части ее природно-климатических ресурсов и перспективных газовых месторождений. Отмечено, что только финансовые потери крымского энергетического сегмента для Украины превышают 0,5 трлн дол. США. Подчеркнуто, что аннексия Крыма негативно отражается на хозяйственном комплексе смежных с Крымом регионов, которые вынуждены будут активизировать поиск других транспортных путей для поодаания собственной продукции к потребителю. Выделены негативные изменения в инвестиционной привлекательности касающихся Крыма территорий, которые становятся менее привлекательными для инвесторов. Приведены дополнительные меры по снижению торгового давления на Украину со стороны государства-аннексора.

Предложено сформировать межведомственный орган по оценке и минимизации финансово-ресурсных потерь от аннексии Крыма, рассмотрено взаимодействие его составляющих при выработке управленческих решений.

Ключевые слова: государство-аннексор, аннексия, финансово-ресурсные потери, финансовый потенциал, территория, управленческие решения, оценка, минимизация, метод блочного ранжирования.

Karpinsky B.A., Grigorenko V.O., Karpinska H.B. Ukraine's Financial and Resource Loss from the Actions of the State-Annexor. Part 2

The definition of the state – annexor is provided for the first time. The version of the valuation of financial loss from the actions of the state-annexor by using methods of assessing the financial potential of the area, in particular, on the basis of its active part in management decisions is synthesized. It is proved that in addition to direct financial losses due to the annexation of the Crimea, Ukraine loses much indirectly. A part of its natural climatic resources and promising gas fields is primarily annexed by the state-annexor. Only financial losses of Crimean energy segment in Ukraine are estimated to exceed 0.5 trillion dollars. The annexation of the Crimea is emphasised to have a negative impact on the economic complex adjacent to the Crimea regions, which will be forced to intensify the search for other ways of transportation for getting their own products to the consumer. Some negative changes in investment attractiveness regarding Crimea territories that are less attractive to investors are marked. Some additional measures to reduce trade pressure on Ukraine by the State annexor are stated. It is proposed to form an inter-ministerial body for assessing and minimizing financial and resource losses from annexation of the Crimea. The interaction of its components when making management decisions is considered.

Keywords: state- annexor, annexation, financial and resource losses, financial potential, area, management decisions, assessment, minimization, block ranking method.

УДК 331.[58+445+108.2] Асист. Р.І. Васьків – НУ "Львівська політехніка"

МІСЦЕ БРЕНДУ РОБОТОДАВЦЯ В ЗАГАЛЬНОМУ БРЕНДИНГУ КОМПАНІЇ

Досліджено взаємозв'язок між брендом роботодавця та загальним брендом організації, наведено результати аналізу впливу репутації організації та споживачької задоволеності на бренд роботодавця. Здійснено аналіз пріоритетності розвитку бренду роботодавця чи корпоративного бренду для різних галузей економіки на основі порівняльного аналізу компаній, які володіють брендом роботодавця із середнім значенням показників компаній, що не займаються HR-брендингом за галузями економіки, за такими показниками, як: плинність кадрів, середня частка витрат на персонал у загальних витратах компанії та відношення річного бюджету на навчання персоналу та річного фонду оплати праці в компанії. Наведено переваги створення та просування бренду роботодавця в умовах високо-конкурентного ринку праці.

Ключові слова: бренд, бренд роботодавця (HR-бренд), HR, маркетинг, імідж компанії, репутація роботодавця, ринок праці.

У сучасному світі склалося так, що успіх будь-якого бізнесу залежить від ефективного позиціонування компанії на ринку та грамотного використання і управління інтелектуальним капіталом організації, її нематеріальними активами, задля досягнення конкурентних переваг. Бренд організації є елементом її інтелектуального капіталу. Він відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності діяльності організації. Донедавна власники компаній та менеджери звертали увагу лише на формування товарного бренду – образу марки товару чи послуги в свідомості покупця, що виділяв його серед торгових марок – конкурентів.

Люди і компанії давно вже стали продуктом, який продається і купується. Кожен прагне продати дорожче й купити дешевше. Маркетологи всього світу працюють над якісним просуванням товарів, і не лише через пряму рекламу, а й через створення бренду товару. Адже якщо реклама продає тут і зараз, то якісно створений бренд продаватиме постійно, оскільки він стає частиною свідомості клієнта. То ж постає питання, чому б не зробити компанію такою ж привабливою для працівників, як товар для покупців, тобто розглядати працівника – як клієнта компанії? Визначити чи теперішній ринок праці – це "ринок роботодавця" чи "ринок претендента". Оскільки співробітники посилюватимуть, зміцнюватимуть і навіть створюватимуть імідж бренду продукції чи самого підприємства. Підтверджують цей факт практикуючі HR-и, попри те що тисячі людей шукають роботу, серед них достатньо мало перспективних та талановитих. Таланти не засиджуються на місці, навпаки вони мають змогу обирати. Війна за якісний персонал, ("боротьба за таланти") з кожним роком стає дедалі жорсткішою (особливо це прослідковується серед експертів у специфічних сферах).

Питання, що пов'язані з дослідженням поняття HR-бренду та його зв'язку з брендом компанії, висвітлено у роботах таких закордонних і вітчизняних вчених, як: Б. Мінчінгтон, Р. Мослі, С. Берроу, К. Бакхаус, С. Тікоо, О. Бруківська та Н. Осовицька, О.І. Гладка та ін.

З погляду К. Бакхауса та С. Тікоо, поняття бренду роботодавця (HR-бренда) засноване на припущенні, що людський капітал створює цінність компанії, а компанія створює цінність роботи та досвіду для працівників. Так само,